

กฎหมายวิธีสบัญญัติ 3

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ท.วินัย ตูวิเชียร

คำถาม

พลตำรวจชายกลับจากปฏิบัติหน้าที่ตอนเที่ยงคืน เมื่อเดินผ่านหน้าบ้านนายเงินได้ยินเสียงเอะอะจากภายในบ้านจึงแอบดูตรงรอยแตกของฝาบ้าน เห็นคนประมาณ 50 คน ทั้งที่กำลังเล่นการพนันและไม่ได้เล่นการพนันปนเปออยู่มาก พลตำรวจชายเกรงว่าถ้าปล่อยให้เนิ่นช้าไปโดยไม่จับทันทีก็อาจจับผู้กระทำความผิดไม่ได้เลย และอุปกรณ์เล่นการพนันก็อาจสูญหาย พลตำรวจชายจึงบุกเข้าไปในบ้านจับนายขาวและนายแดงผู้เล่นการพนันได้พร้อมอุปกรณ์เล่นการพนันเป็นของกลาง โดยไม่มีหมายค้นและหมายจับ

ให้วินิจฉัยว่า การที่พลตำรวจชายจับนายขาวและนายแดงพร้อมของกลาง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวตอบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81(1) บัญญัติว่า จะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามไม่ให้จับ (1) ในที่รโหฐาน เว้นแต่จะได้ทำตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน ฯลฯ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92(2) บัญญัติว่า ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น เว้นแต่ค้นโดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีต่อไปนี้ (2) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน ฯลฯ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 บัญญัติว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 80

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80 บัญญัติว่า ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ ฯลฯ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96 บัญญัติว่า การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก มีข้อยกเว้นดังนี้ (2) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการค้นในเวลากลางคืนก็ได้ ฯลฯ

จากบทกฎหมายดังกล่าวหมายความว่า จะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับในที่รโหฐาน และการค้นในที่รโหฐานจะต้องมีหมายค้น เว้นแต่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้พบการกระทำความผิดซึ่งหน้า ซึ่งได้แก่ ความผิดที่เห็นกำลังกระทำ ได้กระทำลงในที่รโหฐาน จึงจะค้นโดยไม่มีหมายค้นได้ และการค้นจะต้องกระทำในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเท่านั้น จะค้นในเวลากลางคืนไม่ได้ เว้นแต่ค้นในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเร่งด่วน จึงจะทำการค้นในเวลากลางคืนได้ และจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าได้

ตามคำถาม เมื่อพลตำรวจชายกลับจากปฏิบัติหน้าที่ตอนเที่ยงคืน เดินผ่านหน้าบ้านนายเงินได้ยินเสียงเอะอะจากภายในบ้านจึงแอบดูตรงรอยแตกของฝาบ้านนายเงิน เห็นภายในบ้านมีคนหลายคนกำลังเล่นการพนันกันอยู่ กรณีนี้ถือได้ว่าได้ปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐานแล้ว พลตำรวจชายจึงมีอำนาจเข้าค้นในบ้านนายเงินโดยไม่ต้องมีหมายค้น อยางไรก็ดี การค้นในที่รโหฐาน มาตรา 96(2) บัญญัติให้กระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง จะทำการค้นในเวลากลางคืนได้ เมื่อได้ความว่าขณะเกิดเหตุมีคนประมาณ 50 คน อยู่ในบ้านนายเงิน ทั้งที่กำลังเล่นการพนันและไม่ได้เล่น ถ้าปล่อยให้เห็นเข้าโดยไม่จับทันที ก็อาจจับผู้กระทำความผิดไม่ได้เลย เพราะปนเปออยู่มาก ทั้งอุปกรณ์เล่นการพนันอันเป็นพยานหลักฐานสำคัญก็อาจสูญหายได้ จึงเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง พลตำรวจชายย่อมเข้าค้นในบ้านนายเงินในเวลากลางคืนได้ และมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดเล่นการพนันในบ้านนายเงินได้ด้วย โดยต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ของมาตรา 78(1) กล่าวคือ ต้องจับโดยเจ้าพนักงานตำรวจและต้องมีหมายจับ จึงจะจับได้ เว้นแต่จับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า เมื่อปรากฏว่ามีคนหลายคนกำลังเล่นการพนันอันเป็นความผิดซึ่งหน้า พลตำรวจชายจึงมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ

ฉะนั้น การที่พลตำรวจชายจับนายขาวและนายแดงผู้เล่นการพนันพร้อมยึดของกลางไว้ จึงเป็นการจับที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

วิเคราะห์ข้อสอบ

คำถามข้อนี้ให้นักศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องการจับของพลตำรวจชายที่จับนายขาวและนายแดง ผู้เล่นการพนัน พร้อมของกลางในบ้านของนายเงิน ว่าการจับของพลตำรวจชายชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในการตอบจะมีทั้งที่ตอบว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยกฎหมาย นักศึกษาที่ตอบว่าการจับไม่ชอบด้วยกฎหมายตอบว่าพลตำรวจชายกลับจากปฏิบัติหน้าที่ ไม่ได้อยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ไม่มีอำนาจจับ กรณีนี้นักศึกษาเข้าใจผิด ถึงแม้ว่าไม่ได้อยู่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ก็จับได้นอกจากนั้นก็ยังมีที่ตอบว่า ความผิดเกี่ยวกับเรื่องการเล่นการพนันไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ในบัญญัติท้ายประมวลฯ ไม่มีอำนาจจับ กรณีนี้นักศึกษาคงจำผิด เพราะการที่จะต้องพิจารณาว่าความที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญญัติท้ายประมวลฯ หรือไม่ เป็นเรื่องอำนาจจับของราษฎรที่พบการกระทำความผิดซึ่งหน้า ซึ่งกรณีนี้มีนักศึกษาตอบกันมามากเหมือนกัน และบางคนก็ตอบว่าการไปแอบดูตรงรอยแตกฝาบ้านเห็นการเล่นการพนันไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้า จับไม่ได้ หรือตอบว่าจับไม่ได้ เพราะไม่มีสิทธิเข้าไปค้นบ้านในเวลากลางคืน เป็นต้น

สำหรับกรณีที่ตอบว่าการจับชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถูกต้องแต่นำหลักกฎหมายมาใช้รับกับข้อเท็จจริงไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน มีเป็นจำนวนมาก บางคนตอบว่าการจับชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นความผิดซึ่งหน้าตามที่ระบุไว้ในบัญญัติท้ายประมวลฯ ซึ่งไม่ถูกต้อง เพราะความผิดซึ่งหน้าเจ้าพนักงานตำรวจจับได้ในความผิดทุกประเภท ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญญัติท้ายประมวลฯ แต่อย่างใด ซึ่งโดยสรุป นักศึกษาส่วนมากจะตอบความผิดซึ่งหน้า ตามมาตรา 78 มาตรา 80 หรือนำหลักการค้นในมาตรา 93 มาตอบ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดหรือซึ่งได้มาโดยกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด มาตรานี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการค้นบุคคลในที่สาธารณะไม่ใช่ที่รโหฐาน จึงเป็นคำตอบที่ผิดเป็นส่วนมาก และมีบ้างเป็นส่วนน้อยที่นำมาตรา 92(2) เกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐาน กรณีที่ปรากฏความผิดซึ่งหน้ามาตอบ ซึ่งไม่ครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องตอบตามคำถาม ทำให้ได้คะแนนน้อย

นักศึกษาพิจารณาในคำถามมีการเล่นการพนันกันบนบ้าน ซึ่งเป็นที่รโหฐาน ประเด็นที่นักศึกษาต้องตอบก็คือประเด็นเรื่องการจับในที่รโหฐาน ตามมาตรา 81(1) การค้นในที่รโหฐาน ตามมาตรา 92(2) ว่าจะจับหรือค้นได้หรือไม่สำหรับที่รโหฐาน แล้วเรื่องต่อมาก็คือ การเล่นการพนันเล่นกันในเวลากลางคืน ก็ต้องพิจารณามาตรา 96 ว่าค้นได้หรือไม่ในที่รโหฐานเวลากลางคืน ซึ่งตามหลักการค้นจะต้องกระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก ซึ่งก็คือเวลากลางวันนั่นเอง

นอกจากจะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 96 (1) (2) หรือ (3) เสร็จแล้วก็ต้องพิจารณาเรื่องการจับต่อไป อีกว่า การที่พลตำรวจชายบุกเข้าไปในบ้านจับนายขาวและนายแดง พร้อมกับอุปกรณ์การเล่น การพนัน โดยไม่มีหมายจับหมายค้นทำได้หรือไม่ ซึ่งก็ต้องนำหลักกฎหมายมาตรา 78 และมาตรา 80 มาตอบ จึงจะถูกต้องครบถ้วน

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำถามและได้ตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ที่จะนำมาปรับกับข้อเท็จจริงแล้ว ก็สามารถตอบได้ว่า การที่พลตำรวจชายแอบดูตรงรอยแตกฝาบ้านเห็นคนประมาณ 50 คน บางคนเล่นการพนัน บางคนไม่ได้เล่นปนเปกันอยู่มากนั้น ถือว่าพลตำรวจชายได้พบบุคคลเหล่านั้น กระทำความผิดซึ่งหน้า ซึ่งได้แก่ความผิดที่เห็นกำลังกระทำตามมาตรา 78 และมาตรา 80 แล้ว ดังนั้นเมื่อพิจารณาได้แล้วว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า การจะเข้าไปจับหรือค้นในบ้านซึ่งเป็นที่รโหฐานก็ย่อมสามารถทำได้ตามมาตรา 81(1) และมาตรา 92(2) และจากข้อเท็จจริงในคำถามนั้น การเล่นการพนันเล่นกันในเวลากลางคืน มีคนประมาณ 50 คน มีอุปกรณ์การเล่นการพนันด้วย ซึ่งตามหลักของมาตรา 96 จะเข้าค้นในเวลากลางคืนไม่ได้ แต่เนื่องจากมีคนมาก และมีอุปกรณ์การเล่นการพนัน ถ้าปล่อยให้เห็นเข้าไปไม่จับ ผู้กระทำความผิดที่เล่นการพนันก็อาจหลบหนีไปได้ และอุปกรณ์การเล่นการพนันก็อาจสูญหายไปด้วย ดังนั้นจึงถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งตามมาตรา 96(2) พลตำรวจชายจึงเข้าไปค้นแล้วและจับได้ ตามหลักกฎหมายดังกล่าว

ฉะนั้นการตอบคำถามนักศึกษาจึงควรพิจารณาให้รอบคอบถึงประเด็นต่างๆ และตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่จะนำมาใช้ตอบให้ดี ไม่ใช่จะพิจารณาเพียงผิวเผินแล้วนำหลักเรื่องการจับสำหรับการกระทำความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 78 และมาตรา 80 เท่านั้นมาตอบ เพราะในคำตอบมีหลายประเด็นที่ต้องตอบ เมื่อนักศึกษาตอบไม่ครบก็ทำให้ได้คะแนนน้อยไปด้วย